

Vergaderjaar 2018–2019

35 236

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2019 (incidentele suppletoire begroting inzake Urgenda)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wet.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

B. BEGROTINGSTOELICHTING

a. Inhoudelijke toelichting

Het kabinet heeft besloten extra middelen beschikbaar te stellen om versneld te werken aan reducering van broeikasgasuitstoot. Hiervoor worden de beschikbare middelen op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat uit de begrotingsreserve Maatregelen CO₂-reductie ingezet. In onderstaande overzichtstabel is de verdeling van het budget over de verschillende departementen en over de verschillende jaren opgenomen.

Bedragen x € 1 mln

Departement	2019	2020
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK, VII)	35,00	148,00
Infrastructuur en Waterstaat (IenW, XII)	7,55	78,45 ¹
Economische Zaken en Klimaat (EZK, XIII)	114,40	23,50
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, XIV)	14,00	74,50
Totaal	170,95	324,45

¹ Onderdeel hiervan is een kadercorrectie, omdat niet alle maatregelen aan de uitgavenkant van de begroting plaatsvinden. Voor de uitbreiding van de fiscale regelingen MIA/VAMIL in 2020 ten behoeve van circulaire technieken of bedrijfsmiddelen worden extra middelen beschikbaar gesteld (€ 14,7 mln). De MIA/VAMIL zijn gebudgetteerde fiscale regelingen en vallen als zodanig onder het inkomstenkader. Omdat verwacht wordt dat middels deze regeling kostenefficiënt CO₂-reductie kan worden gerealiseerd in 2020 is besloten om een deel van het budget uit de begrotingsreserve voor CO₂-reductie te gebruiken om deze regeling op te hogen middels een kadercorrectie van de Rijksbegroting. Het uitgavenplafond wordt met eenzelfde bedrag verlaagd. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is beleidsverantwoordelijk voor de MIA en Vamil regeling. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Belastingdienst voeren de MIA en Vamil uit.

Met de incidentele suppletoire begrotingen worden de bedragen voor het jaar 2019 en 2020 budgettair verwerkt. Via de incidentele suppletoire begrotingen worden de geplande onttrekkingen aan de begrotingsreserve Maatregelen CO₂-reductie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) geraamd. De bedragen die door andere departementen dan EZK worden besteed worden overgeheveld naar de desbetreffende departementale begrotingen.

Voor het jaar 2019 en 2020 wordt de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat verhoogd met een bedrag van in totaal € 137,9 mln. Deze middelen worden als volgt verdeeld over de volgende beleidsartikelen:

- Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatief en duurzaam ondernemen: € 38,5 mln.
- Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering: € 99,4 mln.

Onderstaand treft u voor de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat per begrotingsartikel een toelichting aan bij de financiële instrumenten.

Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatief en duurzaam ondernemen

Subsidies

Urgendamaatregelen Industrie

Stimulering energiebesparing, warmtenetten en specifieke investeringen in de industrie

In de industrie en afvalsector zijn specifieke investeringen geïdentificeerd die versneld kunnen worden uitgevoerd. Het gaat om projecten gericht op (rest)warmte en CO₂ afvang. Het betreft projecten die in een redelijk ver gevorderd stadium zijn, die zeer waarschijnlijk mede met subsidiering (van de onrendabele top) ondersteund kunnen worden en nu versneld zouden kunnen worden uitgevoerd. Hierbij worden met diverse partijen (CO₂-leverancier, netwerkbedrijf, provincie en afnemers) afspraken gemaakt over levering en afname van CO₂ en restwarmte. Voor deze maatregelen wordt in totaal € 8,5 mln beschikbaar gesteld.

Stimuleringsregeling energiebesparing en CO₂ reductie in de Industrie

Verder worden door middel van een subsidieregeling concrete CO₂-reductiemaatregelen in de industrie gestimuleerd. Het gaat om het stimuleren van het toepassen van reeds bestaande technieken of installaties voor CO₂-reductie met een terugverdientijd van 7 tot 12 jaar. Hiervoor wordt in totaal € 30 mln beschikbaar gesteld (dit is inclusief uitvoeringskosten RVO).

Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

Subsidies

Maatregelen voor CO₂-reductie

Er wordt in totaal € 94,4 mln beschikbaar gesteld voor maatregelen ten aanzien van individuele bedrijven waarmee een significante broeikasgasreductie kan worden behaald:

1. Het kabinet heeft besloten om het verbod op kolen voor elektriciteitsproductie voor de Hemwegcentrale van Vattenfall NV al per 1-1-2020 effect te laten hebben. Dit zal leiden tot een vervroegde sluiting van deze centrale per januari van volgend jaar. Deze maatregel is reeds op 8 maart jl. door het kabinet aangekondigd (Kamerstuk 32 813, nr. 303).
2. Het kabinet heeft besloten om, middels een éénmalige financiële prikkel vanuit de overheid, het bedrijf Fibrant op Chemelot te stimuleren op korte termijn reducerende maatregelen te nemen. Door deze maatregelen wordt vanaf 2020 de uitstoot van lachgas op Chemelot aanzienlijk gereduceerd.

Daarnaast wordt met de invoering van de informatieplicht, die per 1 juli 2019 wordt ingevoerd, voor bedrijven – met name MKB – de uitvoering van de energiebesparingsverplichting vergemakkelijkt. Er wordt daarom € 5 mln, gelijkelijk verdeeld over 2019 en 2020, beschikbaar gesteld om achterblijvers nadrukkelijker aan te sporen de informatie aan te leveren en de verplichte energiebesparingsmaatregelen te treffen. Daarmee wordt ook een gelijk speelveld tussen MKB'ers beter gewaarborgd.

Toelichting op de begrotingsreserve

Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2019	500.000
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	170.950
Stand (raming) per 31/12/2019	329.050

Het kabinet neemt additionele maatregelen om aanvullende CO₂-reductie te realiseren. Omdat de aard en timing van de aanvullende maatregelen nog onzeker is, heeft het kabinet besloten deze maatregelen via een tijdelijke begrotingsreserve te financieren. De reserve loopt tot en met 2020. De reserve is in 2018 eenmalig gevuld met € 500 mln. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat coördineert de set aan maatregelen om CO₂ te reduceren. De ministeries van LNV, IenW en BZK doen ook een beroep op deze middelen voor CO₂-reducerende maatregelen.

b. Budgettaire consequenties beleidsartikelen

Begrotingsstaat Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Artikel 2. Bedrijvenbeleid: innovatief en duurzaam ondernemen

Budgettaire gevolgen van beleid, (incidentele suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2019, incl. NvW	Stand 1 ^o suppletoire begroting	Mutatie incidentele suppletoire begroting	Stand incidentele suppletoire begroting 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
VERPLICHTINGEN	2.135.414	2.197.964	21.000	2.218.964	17.500			
Waarvan garantieverplichtingen	1.300.000	1.300.000	0	1.300.000	0			
Waarvan overige verplichtingen	835.414	897.964	21.000	918.964	17.500			
UITGAVEN	937.668	975.006	17.500	992.506	21.000			
Waarvan juridisch verplicht (percentage)	84%	82%		82%				
Garanties	56.892	56.892		56.892				
BMKB	36.375	36.375		36.375				
Storting reserve BMKB								
GroEIFaciliteit	8.772	8.772		8.772				
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	11.745	11.745		11.745				
Garanties MKB Financiering								
Subsidies	146.319	144.355	17.500	161.855	21.000			
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	34.747	29.191		29.191				
Eurostars	17.958	17.119		17.119				
Bevorderen Ondernemerschap	14.301	19.065		19.065				
Groene Groei en Biobased Economy		152		152				
Cofinanciering EFRO, inclusief INTERREG	27.464	27.344		27.344				
Bijdrage aan ROM's	5.507	5.507		5.507				
Verduurzaming industrie	43.900	43.535		43.535				
Urgendamaatregelen Industrie			17.500	17.500	21.000			
Overige subsidies	2.442	2.442		2.442				
Oprachten	19.578	17.843		17.843				
Onderzoek en opdrachten	3.898	3.853		3.853				
Caribisch Nederland	1.237	1.190		1.190				
ICT beleid	5.871	4.917		4.917				
Regeldruk	2.206	2.039		2.039				
Mainport Rotterdam								
Regiekosten regionale functie	650	650		650				

	Stand ontwerp-begroting 2019, incl. NvW	Stand 1 ^e supple-toire begroting	Mutatie incidentele supple-toire begroting	Stand incidentele supple-toire begroting 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Invest-NL i.o.		543		543				
Cybersecurity	3.216	3.216		3.216				
Small Business Innovation Research	2.500	1.435		1.435				
Bijdragen aan agentschappen	94.099	109.249		109.249				
Bijdrage RVO.nl	78.499	92.036		92.036				
Bijdrage Agentschap Telecom	1.949	505		505				
Bijdrage Logius	887	887		887				
Invest-NL i.o.	12.764	15.821		15.821				
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	296.809	304.321		304.321				
Bijdrage aan TNO	152.551	159.587		159.587				
Kamer van Koophandel	120.821	121.297		121.297				
Bijdrage aan NWO-TTW	23.437	23.437		23.437				
Bijdragen aan medeoverheden								
Sterke Regio's en Nota Ruimte								
Bijdragen aan (inter-) nationale organisaties	323.971	342.346		342.346				
Internationaal Innoveren	46.336	44.210		44.210				
PPS-toeslag (voorheen TKI-toeslag)	142.950	143.690		143.690				
TO2 (Deltares, MARIN en NLR)	45.355	46.355		46.355				
Topsectoren overig	6.285	24.590		24.590				
Ruimtevaart (ESA)	68.610	68.910		68.910				
Bijdrage NBTC	8.860	8.860		8.860				
Bijdragen organisaties	5.575	5.731		5.731				
ONTVANGSTEN	113.157	124.490		124.490				
BMKB	33.000	33.000		33.000				
Groeifaciliteit	8.000	8.000		8.000				
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13.000	13.000		13.000				
Luchtvaartkredietregeling	9.906	9.906		9.906				
Rijksoctrooiwet	36.312	40.312		40.312				
Eurostars	5.094	5.094		5.094				
Joint Strike Fighter	5.000	5.000		5.000				
Diverse ontvangsten	2.845	10.178		10.178				

Artikel 4. Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

Budgettaire gevolgen van beleid, (incidentele suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting 2019, incl. NvW	Stand 1 ^e supple-toire begroting	Mutatie incidentele supple-toire begroting	Stand incidentele supple-toire begroting 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
VERPLICHTINGEN	10.686.729	10.691.347	96.900	10.788.247	2.500			
Waarvan garantieverplichtingen	71.300	67.880	0	67.880	0			
Waarvan overige verplichtingen	10.615.429	10.623.467	96.900	10.720.367	2.500			
UITGAVEN	2.878.275	2.888.550	96.900	2.985.450	2.500			
Waarvan juridisch verplicht (percentage)	92%	95%		92%				
Subsidies	2.637.199	2.633.749	96.900	2.730.649	2.500			
Topsectoren Energie	121.490	106.302		106.302				
– Tenderregeling Energie-innovatie (TSE)	71.490	58.262		58.262				
– SDE + projecten (Hernieuwbare Energie Regeling)	50.000	48.040		48.040				
Energie-efficiency	2.368	2.233		2.233				
Green Deals	500	500		500				

	Stand ontwerp- begroting 2019, incl. NvW	Stand 1 ^e supple- toire begroting	Mutatie incidentele supple- toire begroting	Stand incidentele supple- toire begroting 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Klimaat- en Energieakkoord	50.700	81.065		81.065				
– Demonstratie-regeling Energie Innovatie (DEI)	41.000	73.165		73.165				
– Subsidieregeling Duurzame Scheepsbouw (SDS)	3.300	1.500		1.500				
– Projecten Klimaat- en Energieak- koord	6.400	6.400		6.400				
MEP	47.025	47.025		47.025				
SDE	652.451	652.151		652.151				
SDE+	1.550.434	1.545.879		1.545.879				
Storting in begrotingsreserve duurzame energie								
Aardwarmte	15.000	15.000		15.000				
ISDE-regeling	100.000	100.000		100.000				
Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS)	61.000	50.005		50.005				
Carbon Capture Storage (CCS)	3.080	2.365		2.365				
Subsidieregeling Energiebesparing en duurzame energie sportaccom- modaties (EDS)								
Hoge Flux Reactor	7.651	7.250		7.250				
Elektrisch rijden								
Caribisch Nederland	3.000	3.000		3.000				
Overige subsidies	22.500	20.974		20.974				
Storting in Begrotingsreserve maatregelen voor CO ₂ -reductie								
Maatregelen voor CO ₂ -reductie			96.900	96.900	2.500			
Leningen								
Pallas								
Garanties	4.700	4.780		4.780				
Verliesdeclaraties Aardwarmte	0	3.500		3.500				
Storting in begrotingsreserve Aardwarmte	4.700	1.280		1.280				
Opdrachten	12.357	9.547		9.547				
Onderzoek mijnbouw- bodembeweging	1.816	1.516		1.516				
SodM onderzoek	2.500	2.500		2.500				
Joint implementation								
Uitvoeringsagenda Klimaat	823	823		823				
Klimaat mondiaal	359	359		359				
Onderzoek en opdrachten	6.859	4.349		4.349				
Bijdragen aan agentschappen	53.069	71.707		71.707				
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	40.621	60.932		60.932				
Nederlandse Voedsel- en Warenauto- riteit	720	820		820				
KNMI	1.193	2.117		2.117				
NEa	7.875	6.295		6.295				
RIVM	1.467	0		0				
Rijkswaterstaat	1.193	1.543		1.543				
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	130.010	131.960		131.960				
Doorsluit COVA heffing	111.000	111.000		111.000				
TNO Kerndepartement	17.269	19.219		19.219				
TNO SodM	1.741	1.741		1.741				
Bijdragen aan mede-overheden	24.356	23.940		23.940				
Uitkoopregeling	24.356	23.940		23.940				
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	16.584	12.867		12.867				
ECN/NRG	15.135	11.418		11.418				
Internationale contributies	1.449	1.449		1.449				

	Stand ontwerp- begroting 2019, incl. NvW	Stand 1 ^e supple- toire begroting	Mutatie incidentele supple- toire begroting	Stand incidentele supple- toire begroting 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
ONTVANGSTEN	2.232.211	2.320.085	170.950	2.491.035	324.450			
COVA	111.000	111.000		111.000				
Opbrengst heffing ODE (SDE+)	1.730.000	1.730.000		1.730.000				
ETS-ontvangsten	300.000	380.000		380.000				
Onttrekking begrotingsreserve duurzame energie	78.000	78.000		78.000				
Onttrekking begrotingsreserve maatregelen voor CO ₂ -reductie			170.950	170.950	324.450			
Ontvangsten zoutwinning	2.511	2.511		2.511				
Diverse ontvangsten	10.700	18.574		18.574				